

ÇOCUK VE OYUN UNİTE 10 ÖZET

OYUN ETKİNLİKLERİNİ UYGULAMAK-II

Oyun etkinliklerinin uygulanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir

- Okul öncesi eğitimcilerin oyun dağarcığının zengin olması gerekir.
- *Grup oyunlarında grubun dağılımı iyi bir şekilde sağlanmalı ve belli özellikleri ile ön plana çıkan çocukların sürekli aynı grupta yer almamalarına dikkat edilmelidir. Okul öncesi dönemin sosyalleşme ve akran ilişkilerinde önemli gelişimlerin temellerinin atıldığı bir dönem olması gerçeğinden hareketle grupların cinsiyet açısından da dağılımına özen gösterilmelidir. Gruplarda kız ve erkek dağılımının uygun olması, çocuklarda cinsiyet gruplaşmalarının önüne geçecektir.*
- Oyun etkinliğinin uygulamasında; yeni bir oyun öğretimi yapılırken eğitimci, çocukların acıktıkları, uykusuz ve yorgun oldukları bir zamanda öğretim yapmamalıdır. Tüm grubun neşeli ve istekli olduğu saatler tercih edilmelidir.
- Oyunun türü ve niteliği oynanan alan için uygun olmalıdır.
 - ☐ Planlanan oyun için gerekli olan oyuncak, araç gereç ve materyaller çocuklara uygun, çocuk sayısı için yeterli ve sağlam olmalıdır
 - ☐ Eğitimci, çocuklar için planladığı oyunu tüm aşamalarıyla iyi bilmelidir.
 - ☐ Oyuna rehberlik eden ve sürecin aksamaması için gerekli tüm koşulları sağlayan eğitimci oyunu katı ve otoriter bir etkinliğe çevirmemelidir.
 - ☐ *Eğitimci, aynı zamanda çocukların oynarken duydukları haz ve memnuniyeti kendisi de duymalıdır.*
 - ☐ Çocukların önceden aşına olmadıkları yeni bir oyun öğretiminde eğitimci, çocukların bildiği, tanıdığı ve günlük yaşamda karşılaşabilecekleri materyallerle çocukları oyuna hazırlamalıdır
 - ☐ Eğitimci, oyunun uygulamasında sadece gerekli durumlarda çocuklara destek vermeli diğer zamanlarda ise çocukların etkinliği kendi başlarına ve özgürce uygulayabilmelerine fırsat tanımalıdır
- İçsel güdülenmede etkinliğin kendisi ödüllendirmez. Eğer öğrenciler bir etkinliğe katılarak ihtiyaçlarının karşılanacağını anlarırsa öğrenme etkinliğine yönelik olarak içten güdüleneceklerdir
- Çocukların oyun etkinliklerindeki başarılarını yapılan davranışı göz ardı edip pekiştirece vurgu yaparak ödüllendirmek yanlış bir durumdur
- Eğitimcinin çocukların oyunlarına katılmaları ve oyun arkadaşı olarak jest ve mimiklerini gereken durumlarda etkili kullanmaları oyunu daha heyecanlı ve ilgi çekici hâle getirebilir.

OYUN ETKİNLİĞİNİ UYGULAMA

Oyun etkinliklerinin uygulamasında aşağıdaki aşamalar titizlikle uygulanmalıdır. Bu aşamalar;

- Oyun oynanacak yeri hazırlama
- Oyun araç gereçlerini hazırlama
- Oyun grubunu hazırlama
- Isınma hareketleri yapma
- Bilinen oyunları tekrarlama
- Yeni oyun öğretimi
- Oyunun değerlendirilmesi

Oyun Oynanacak Yeri Hazırlama

Oyunun oynanma şekli yönünden ya da oyun grubunun büyüklüğü bakımından oyun yerinin yeterli alan ve araç bakımından düzenlenmesi gerekir. Seçilen oyun eğer sınıf içi bir oyun ise, sınıfın aydınlık, temizlik, ısı ve havalandırma yönünden sağlıklı ve standartlara uygun hâle getirilmesi gerekir. Aynı zamanda oyun ortamının zengin uyarıcı ve deneyimler sağlayıcı nitelikte olması gerekir

Oyun Araç Gereçlerini Hazırlama

Oyunun özelliğine göre önceden belirlenmiş, eksiklikleri ve aksaklıkları giderilmiş olan oyun araç gereçleri önceden oyun oynanacak mekânda hazır bulundurulmalıdır.

Oyun Grubunu Hazırlama

Çocukları terletmeyecek, rahat hareket edebilecek kıyafetlerin olması önemlidir. Kıyafet kontrollerinin yanı sıra oyun faaliyetine başlamadan önce belli bir sıralanış alışkanlığı kazandırılıp kısaca o gün oyun faaliyetinde yapılacaklarla ilgi açıklama yapılması uygun olur.

Isınma Hareketleri Yapma

Isınma hareketleri fiziksel olarak hazırlanmaya yardımcı olabildiği gibi, psikolojik açıdan da rahat ve güvenli bir ortamda oynama zemininin oluşmasına yardım eder.

Bilinen Oyunları Tekrarlama

Isınma hareketlerinden sonra grup bir araya toplanarak bildikleri oyunlar ve kuralları tekrarlanır. Çocukların önceden bildikleri ve sevdikleri oyunlarla ve araç gereçlerle başlamak çocukları olumlu etkiler. Tekrarlama, fazla ayrıntıya girmeden sade ve açık bir dille yapılmalıdır

Oyunların tekrarında çocuklara sadece temel hareketleri yapmak değil, hız çeviklik, kıvraklık, dayanıklılık gibi özellikler kazandırılır. Bu hareketlerin yarışmalı oyunlar oynatarak yaptırılması çocuklar için eğlendirici olabilmektedir. Ancak eğitimci bu dönemdeki çocukların yaş ve gelişim özelliklerini düşünerek oyunda kaybetmenin çocuklarda yıkıcı bir etki yaratmaması için önlemler almalıdır

Yeni Oyun Öğretimi

Eğitimci oyun öğretiminde;

- Oyunu tanıtmak,
- Oyunun kurallarını açıklama,

- Oyunda rol dağıtımı,
- Oyunu kurallarına göre oynama aşamalarını dikkatli ve amacına uygun bir şekilde uygulamalıdır

Oyunu tanııtma

Eğitimci oyunun tanıtımı için aşağıda verilen değişik yöntemler kullanabilir

- Eğitimci, oyunu çocukların anlayabileceği düzeyde sade, açık ve anlaşılır bir şekilde anlatarak tanıtım yapabilir.
- Eğitimci, yeni oyunla ilgili fotoğraflar, kartlar, kitaplar kullanarak oyunu tanıtabilir.
- Eğitimci öğretilecek yeni oyunla ilgili videokaset ya da bilgisayar ortamında bulunan videolar yardımıyla oyunu tanıtabilir.
- Eğitimci yeni öğrenilecek oyunu önceden bilen ve oynayan bir grubun oynamasını doğrudan çocuklara izlettirebilir.
- Eğitimci yeni oyunu kendisi gösteri yoluyla tanıtabilir.
- Eğitimci yeni oyun tanıtırken yetişkin bir grubun (kurum personeli, stajyer öğretmen adayları, ebeveynler vb.) oyunu oynayarak tanıtmasını sağlayabilir.

Oyunun kurallarını açıklama

Eğitimci, oyun grubunun, oyun mekânının, oyun araçlarının ve çocukların isteklerinin durumuna göre kuralarda değişiklik yapılabilmesi konusunda esnek olmalıdır. Oyunun doğası ve özellikleri kaybolmadan kuralar esnetilmelidir

Oyunda rollerin dağıtımı

Oyunda kurallar açıklandıktan sonra çocuklarda oyun sürecine ilişkin bilgiler netleşmektedir. Çocukların zihinlerinde oyunda yer alacakları ve oyuna uygun yerine getirecekleri rollere ilişkin az çok düşünceler oluşmaktadır. Öğretmen rol dağıtımı yapmadan önce mutlaka çocuklara fikirlerini sormalıdır

Oyunda rol ve görev dağılımında bir rolü birden fazla çocuk talep ederse, çocuklara eşitlik sağlamak amacıyla sayışma ya da kura yöntemine başvurulabilir

Oyunun Değerlendirilmesi

Oyunun değerlendirilmesi yapılırken aşağıdaki bazı durumlara özellikle dikkat edilmelidir

- Oyunun değerlendirilmesi oyun sürecini planlayan, uygulayan ve sürece aktif olarak katılan eğitimci tarafından yapılmalıdır.
- Değerlendirme yapılırken sonuçtan çok süreç dikkate alınmalıdır.
- Anlık gözlem ve değerlendirme yerine belli aralıklarla tekrarlayan sistematik değerlendirme yapılmalıdır.
- Değerlendirme çok yönlü olmalıdır. Farklı grupları, farklı oyun türlerini dikkate alarak yapılmalıdır.

- Oyun sürecinde çocukların sürece yönelik değerlendirilmesi yapılırken çocuklar bütün yönleriyle ele alınmaya çalışılmalıdır. Bunun için önceki gözlemler, kayıtlar ve kişisel bilgilerden sürekli yararlanılmalıdır.
- Değerlendirmede objektif olunmalıdır.
- Eğitimci, çocukları iyi tanımalı, gelişim ve yaş özelliklerini dikkate almalıdır.
- Eğitimci değerlendirme yaparken olumsuzluklardan ziyade olumlu davranışları vurgulamalıdır. Yani çocukların yapamadıklarına değil, yapabildiklerine odaklanmalıdır.
- Eğitimci değerlendirmede neyi, niçin, ne zaman ve nasıl gözlemlediğini, gözlemlerini kayıt altına aldığını ve oyunda nasıl yer aldığını ve çocukları nasıl desteklediğini bilmelidir.
- Eğitimci değerlendirme yaparken bireysel farklılıkları dikkate almalıdır.
- Eğitimci değerlendirme sürecine çocukları da katarak onların kendilik algılarını geliştirmelerine yardımcı olmalıdır.

Oyun etkinliğinin amacına uygun bir şekilde değerlendirilebilmesi için aşağıda verilen bazı değerlendirme ölçütlerinin önceden belirlenmesi gerekmektedir

- Değerlendirmenin nasıl bir ölçme işleminden sonra yapılacağı (gözlem yaparak, görüşme yaparak, oyun sürecini kayıt altına alarak vb.),
- Değerlendirme öncesinde yapılacak ölçme işleminin ne ile yapılacağı (önceden hazırlanmış standart ölçekler, oyun gözlem formları, anketler, çizelgeler vb.),
- Süreç içerisinde hangi durum ve unsurların değerlendirme yapılırken göz önüne alınacağı (eğitimci ve çocukların değerlendirilmesine yönelik kimlerin değerlendirileceği, mekân, araç gereç uygulama, oyun süresi, oyun kurallarına yönelik sürecinin hangi açılardan değerlendirileceği) önceden belirlenmelidir.

Oyun sürecinde çocukları tanıma ve değerlendirme

Oyun sürecinde çocukları tanıma ve değerlendirme yapılırken;

- Çocukların doğal oyunlarını keşfetmek,
- Çocukların kişisel özelliklerini tanımak,
- Çocukların ilgi ve yetenekleri hakkında ipuçları elde etmek,
- Çocukların sosyal, bilişsel, fiziksel ve motor özellikleri hakkında bilgi edinmek,
- Çocukların yaratıcı özelliklerini keşfetmek,
- Çocukların problem çözme becerilerini gözlemlemek gibi durumlar açısından oyun sürecinde çocuklar tanınmaya ve değerlendirilmeye çalışılmalıdır.

Çocukları oyun içerisinde tanıma ve değerlendirmede en sık kullanılan araçlar gözlem formları, çeşitli ölçekler, anekdot kayıtları ve görüşme formlarıdır

Çocuğun adı-soyadı: Gözlem yapan eğitimci:				
Yaşı ve cinsiyeti:				
Gözlem Tarihi	Oynadığı öğrenme merkezi ve materyalleri	Oynadığı oyundaki arkadaşları	Oynadığı oyunun türü	Oyundaki önemli davranışları
Blok, fen, müzik, kitap, dramatizasyon, sanat vb.	Yaş ve cinsiyet bakımından oyun arkadaşı olarak tercih ettiği kişiler.	İzole (yalnız), paralel, beraber, kooperatif, yapı, inşa, sembolik vb. oyunlar.	Oyun içinde üstlendiği roller, sorumluluklar ve iletişim özellikleri vb.	

Oyunu değerlendirme

Oyunu değerlendirirken;

- Oyun araçlarının oyun sürecindeki kullanım durumu,
- Oyun alanının uygunluğu,
- Oyunda yetişkin desteğine duyulan ihtiyaç,
- Oyunun belirlenen kazanım ve göstergelere ulaşmadaki etkililiği,
- Oyun sürecinde elde edilecek birtakım bilgi, beceri ve tutumların günlük yaşamla ilişkisi,
- Oyun sürecinin çocuklarda oluşturduğu duygu ve düşünceler gibi durumlar açısından oyun değerlendirilmelidir.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 ay) ile değerlendirme zamanında etkinliklere ilişkin dört türden soru sorularak etkinliklerin değerlendirilebileceği belirtilmiştir. Bunlar; betimleyici türden sorular, duyuşsal sorular, kazanımlara yönelik sorular, yaşamla ilişkilendirme sorularıdır

Betimleyici sorular, etkinlikte ne yapıldığını açıklamaya yönelik sorulardır. Bu tür sorular etkinliğin süreç olarak gözden geçirilmesini sağlar.

Duyuşsal sorular, çocukların etkinlik sırasında hissettiklerine ve başkalarının duygularını anlamaya yönelik sorulardır.

Kazanımlara yönelik sorular, etkinlikte ele alınan kazanım ve göstergelere yönelik olarak sorulan sorulardır.

Yaşamla ilişkilendirme soruları, çocuklara oyunda yaşadıkları ile kendi yaşantıları arasında ilişki kurabilmeleri için sorulan sorulardır. Bu sorularla öğrenme ortamı ile gerçek yaşam arasında bir bağ kurulmaya çalışılır.

Eğitiminin kendini değerlendirmesi

Eğitimci kendini değerlendirirken;

- Oyun etkinliğinde çocuklar için sunduğu farklı fırsatları,
- Oyun sürecini iyi yönetme durumunu,
- Belirlediği ve temin ettiği oyun araçlarının etkililiğini,

- Oyun için seçtiği zamanın yeterliliğini gözden geçirmelidir

ÖZET

•İyi planlanmış bir oyun etkinliği uygulama aşamasında bu özelliğini kaybedip istenilen kazanım ve göstergelere ulaşmayı zorlaştırabilir. Ancak hem planlama aşamasında gerekli hususların dikkate alınıp önemsenmesi hem de uygulama aşamasında eğitimcinin iyi bir uygulama süreci oluşturması çocukların ilgi, dikkat ve motivasyonlarını canlı tutarak istenilen kazanım ve göstergelere ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

•Oyun etkinliklerinin uygulamasında; oyun oynanacak yeri hazırlama, oyun araç gereçlerini hazırlama, oyun grubunu hazırlama, ısınma hareketleri yapma, bilinen oyunları tekrarlama, yeni oyun öğretimi ve oyunun değerlendirilmesi süreçleri takip edilmelidir.

•Oyun için planda belirlenen mekânın önceden gözden geçirilmesi gerekir. Oyunda çocuk için tehlike yaratabilecek nesne ya da durum olup olmadığına dikkat edilmelidir. Eğitimci oyunun sınıf içi, oyun salonu ya da açık havada oynanıp oynanmayacağına göre kontrollerde bulunmalıdır. Açık havada oyun oynanan mekânda kontrol altına alınmamış ya da etrafı güvenli şekilde çevrilmemiş çukur, kuyu ve benzer yerlerin olması çocukların can güvenliği açısından oldukça sakıncalıdır.

•Oyunun özelliğine göre önceden belirlenmiş, eksiklikleri ve aksaklıkları giderilmiş olan oyun araç gereçleri önceden oyun oynanacak mekânda hazır bulundurulmalıdır. Eğer eksiklik varsa tamamlanmalı, kırık ve yıpranmış olanlar onarılmalıdır. Özel olarak oyun için öğretmenin hazırlaması gereken araç gereç var ise onlar da oyundan önce kullanıma hazır hâle getirilmelidir.

•Oyun yeri ve oyun araç gereçleri hazırlandıktan sonra, çocuk grubunu oyun için hazırlamak gerekir. Bunun için oyunla ilgili birkaç deneme yapmak yarar sağlar. Oyun sırasında ortaya çıkabilecek hatalar, engeller, oyuna hazırlık sırasında görülebilir ve oyunun daha sağlıklı oynanması için bu gibi olumsuzluklar önceden engellenmiş olur.

•Isınma hareketleri çocukları bedensel ve psikolojik olarak oyuna hazırlar. Isınma hareketleri yoluyla çocuklar gruba güven kazanmayı, uyum sağlamayı, duyularını kullanmayı etkin hâle getirir. Parmak oyunları, kolay ve rehber eşliğinde yapılabilecek beden hareketleri, insan, hayvan ve taşıt taklitleri, değişik şekillerde ve tempoda yürüyüş ve koşmalar, müzik eşliğinde jimnastik hareketleri, nefes açma çalışmaları ısınma hareketlerine örnek olarak verilebilir.

•Isınma hareketlerinden sonra grup bir araya toplanarak bildikleri oyunlar ve kuralları tekrarlanır. Çocukların önceden bildikleri ve sevdikleri oyunlarla ve araç gereçlerle başlamak çocukları olumlu etkiler. Tekrarlama, fazla ayrıntıya girmeden sade ve açık bir dille yapılmalıdır.

•Yeni bir oyun öğretiminde eğitimcinin bazı faktörleri dikkate alarak ve bu faktörlerin sıra ve içeriğine uygun davranarak öğretimi yapması gerekir. Eğitimci oyun öğretiminde; oyunu tanıtmak, oyunun kurallarını açıklama, oyunda rol dağıtımı, oyunu kurallarına göre oynama aşamalarını dikkatli ve amacına uygun bir şekilde uygulamalıdır.

•Okul öncesi eğitim sürecinde belirlenen kazanım ve göstergelere ulaşıp ulaşılmadığının tespiti, oluşturulan öğrenme sürecinin uygunluğu, çocukların öğrenme sürecine yönelik davranışları, kullanılan yöntem, materyal, araç ve gereç ile eğitimcinin süreci planlayıp uygulamadaki başarısının tespiti ve sonraki etkinliklerin nasıl ve ne şekilde olacağına yönelik ipuçlarının elde edilmesi açısından oyun etkinliği değerlendirilmek zorundadır.

•Oyun etkinliğinin amacına uygun bir şekilde değerlendirilebilmesi için bazı değerlendirme ölçütlerinin önceden belirlenmesi gerekmektedir. Değerlendirmenin nasıl bir ölçme işleminden sonra yapılacağı (gözlem yaparak, görüşme yaparak, oyun sürecini kayıt altına alarak vb.), değerlendirme öncesinde yapılacak ölçme işleminin ne ile yapılacağı (önceden hazırlanmış standart ölçekler, oyun gözlem formları, anketler, çizelgeler vb.), süreç içerisinde hangi durum ve unsurların değerlendirme yapılırken göz önüne alınacağı (eğitimci ve çocukların değerlendirilmesine yönelik kimlerin değerlendirileceği, mekân, araç gereç uygulama, oyun süresi, oyun kurallarına yönelik sürecinin hangi açılardan değerlendirileceği) önceden belirlenmelidir.

•2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın (36-72 ay) günlük eğitim akışında günü değerlendirme zamanı diye bir zaman ayrılmıştır. Bu programa göre değerlendirme zamanında günün sonunda bütün grup bir araya toplanarak günün değerlendirilmesi amaçlı sohbet etme şeklinde uygulama yapılır. Bu süreçte mümkün olduğu

kadar açık uçlu sorular aracılığıyla, hangi öğrenme merkezlerinde ne tür oyunlar oynadıkları, büyük veya küçük grup etkinlikleri, ortam ve materyaller gibi konularda çocuklarla beraber değerlendirme yapılır.

- Oyun sürecinde; çocukların doğal oyunlarını keşfetmek, çocukların kişisel özelliklerini tanımak, çocukların ilgi ve yetenekleri hakkında ipuçları elde etmek, çocukların sosyal, bilişsel, fiziksel ve motor özellikleri hakkında bilgi edinmek, çocukların yaratıcı özelliklerini keşfetmek, çocukların problem çözme becerilerini gözlemlemek gibi durumlar açısından oyun sürecinde çocuklar tanınmaya ve değerlendirilmeye çalışılmalıdır.
- 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 ay) ile değerlendirme zamanında etkinliklere ilişkin dört türden soru sorularak etkinliklerin değerlendirilebileceği belirtilmiştir. Bunlar: betimleyici türden sorular, duyuşsal sorular, kazanımlara yönelik sorular, yaşamla ilişkilendirme sorularıdır.
- Eğitimci kendini değerlendirirken; oyun etkinliğinde çocuklar için sunduğu farklı fırsatları, oyun sürecini iyi yönetme durumunu, belirlediği ve temin ettiği oyun araçlarının etkililiğini, oyun için seçtiği zamanın yeterliliğini gözden geçirmelidir.